

Uitgave voor leden van het Verbond van Verzekeraars
September 2012

InfoPlus bevat actuele informatie voor leden van het Verbond van Verzekeraars. InfoPlus is een speciale uitgave die wordt gebruikt om bepaalde informatie extra onder uw aandacht te brengen en verschijnt als de actualiteit daartoe aanleiding geeft.

Kruisbestuiving voor verzekeraars en wetenschap

Het Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS) bestaat volgend jaar vijf jaar. Hoogste tijd om de balans op te maken. Hoe gaat het met ACIS? Hoeveel hoogleraren zijn er aan ACIS verbonden? Wat hebben verzekeraars eraan? En hoe gaat het met de diverse opleidingen, symposia, etc.?

Begin september organiseerde ACIS een mini-symposium over 'Risiko, regulering en supervisie van verzekeraars en pensioenfondsen'. Direct gevolgd door de oratie van prof. dr. Roger Laeven, die als hoogleraar Risk and Insurance eerder dit jaar is toegetreden tot de ACIS-school. In deze InfoPlus kunt u naast een samenvatting van die oratie ook de bijdragen van de diverse sprekers op het symposium en wat algemene informatie over het netwerk vinden.

Kruisbestuiving

In 2008 is, op initiatief van de UvA en in samenwerking met het Verbond, ACIS opgericht. Doel van het instituut, waaraan ruim vijftig onderzoekers uit

binnen- en buitenland zijn verbonden, is om kruisbestuiving te bevorderen tussen de wetenschap en de verzekeringspraktijk. "Heel kort samengevat moet ACIS de praktijk en de wetenschap dichter bij elkaar brengen", vertelt ACIS-directeur prof. dr. Marc Hendrikse. "Dat doen we door diverse symposia en seminars te organiseren waar de wetenschap en verzekeraars elkaar kunnen ontmoeten."

Onderzoeksprogramma

Het centrale onderzoeksthema van ACIS is marktwerking in en regulering van de verzekeringssector en dat heeft bijvoorbeeld dit jaar al geleid tot het symposium van begin september, waarin de

ACIS-directeur Marc Hendrikse

nieuwe architectuur voor regulering en supervisie van de financiële sector aan de orde kwam, maar ook tot een seminar waarin de toegankelijkheid van financieel advies centraal stond. Het onderzoeksthema kent op dit moment een zestal deelgebieden:

- Toezicht op verzekeringen
- Schadelastbeheersing
- Knelpunten in het verzekeringsrecht
- Consument en verzekeringen
- Publiek/privaat en verzekeringen
- Actuarial Science

Onderwijs

Hendrikse benadrukt dat ACIS niet

In de wetenschap dat ...

Het Verbond van Verzekeraars en ACIS hebben afgelopen zomer een gezamenlijke uitgave uitgebracht onder de noemer 'In de wetenschap dat ...'. In deze uitgave zijn diverse bijdragen uit de wetenschap opgenomen over de bedrijfs-economische toekomst van de verzekeringssector. Geïnteresseerd? Stuur een mail naar a.zwart@verzekeraars.nl.

alleen de wetenschap met de praktijk wil verbinden, maar er ook voor wil zorgen dat studenten van de Master Verzekeringkunde altijd op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen in verzekeringsland.

“We willen met andere woorden het onderzoek beter koppelen aan het onderwijs. Daarom hebben wij ervoor gekozen dat alleen ACIS-onderzoekers worden benaderd om de verdieping- en specialisatievakken te verzorgen voor de Master van de Amsterdam Business School. Met ACIS zetten we de wetenschap als het ware midden in de praktijk en dat vinden studenten leuk.”

Doelstellingen

Dat beter koppelen van onderzoek aan onderwijs is slechts één van de doelstellingen van ACIS. De andere doelstellingen zijn:

- Het bieden van een wetenschappelijk podium voor de aangesloten onderzoekers.
- Het stimuleren van interdisciplinair onderzoek, waaronder bijvoorbeeld een onderzoek naar de juridische en economische gevolgen van verzekeringsfraude dat momenteel gaande is.
- Het beter benutten van al aanwezige kennis, ook van buitenlandse universiteiten.

- Het aantrekken van verzekeringskundig talent/scholingsmogelijkheden.
- Het stimuleren van Europese samenwerking.

Met het oog op die Europese samenwerking is ACIS aangesloten bij EuroInsurance, een initiatief dat bouwt aan een Europees netwerk van verschillende universiteiten die een grote reputatie hebben op het gebied van onderzoek naar verzekeringen.

Verbandsdirecteur Leo De Boer:

“Toezicht moet, toezicht doet je goed”

“Mij is gevraagd dé visie van het Verbond op het toezicht te presenteren. Dat is nogal wat. Ik weet nauwelijks waar ik moet beginnen. Woorden schieten tekort. In de titel van mijn speech staat het kort en bondig geformuleerd: toezicht moet, toezicht doet je goed.”

Verbandsdirecteur Leo De Boer greep tijdens het symposium zijn kans en refereerde aan een oude melkreclame. Maar hij verwees ook naar een nieuwere, onlangs weer geherintroduceerde melkreclame: ‘Ik zeg nog zo: geen bommetje!’ Het typeerde zijn boodschap, waarin hij goed toezicht van groot belang noemde voor de maatschappij, de consument en voor verzekeraars. Maar waarin hij ook het belang van zelfregulering en marktruimte benadrukte. “Ik heb wel eens de indruk dat onze toezichthouders zelfregulering te weinig op waarde schatten. Jammer, want wat is er nu mooier als de branche zelf zaken kan oplossen, zoals bij de PAP en de beloningen?”

Vertrouwen

De Boer liet overigens geen misverstand bestaan over de hoofddoelstelling van het Verbond als het om toezicht gaat. “Wij verkopen vertrouwen en natuurlijk draagt het toezicht bij aan de financiële stabiliteit van verzekeraars en versterkt het ook het vertrouwen van de consu-

ment. Onze tweede doelstelling is echter dat het toezicht principe-gebaseerd en risico-georiënteerd moet zijn. Dus niet dichtregelen, maar ruimte voor eigen afweging. Een kleine verzekeraar kan nou eenmaal niet alles wat een grote wel kan.”

Level playing field

Dé randvoorwaarde bij de diverse doelstellingen van toezicht zijn helder wat De Boer betreft: *level playing field*. En dan niet alleen in de concurrentie met banken en pensioenfondsen, maar ook als het de concurrentie met andere verzekeraars in Europa betreft. “Een strategie van ‘alles bij het oude laten’ is niet goed, maar tegelijkertijd maken we ons wel zorgen. Brussel werkt aan één bankentoezichthouder voor de banken in de eurozone. Hoe zitten de 250 Nederlandse verzekeraars daarin? Veel mensen denken dat wat goed is voor banken ook geen kwaad kan voor verzekeraars, maar dat is natuurlijk onzin. Het zijn totaal verschillende beestjes. Denk alleen al aan het feit dat

verzekeraars niet leeggepind kunnen worden.”

Maatwerk

Toverwoorden voor De Boer zijn dan ook “maatwerk en matiging”. “Verzekeraars mogen vandaag de dag niet meer hun eigen prijzen, voorwaarden, beloning en cultuur bepalen. Zo voelen zij dat althans. Naar het gevoel van veel mensen zitten de toezichthouders bijna op de stoel van de ondernemer. Dat moeten wij, maar ook zij niet willen. Daarom vragen wij om maatwerk en matiging. Marktwerking is immers ook in het belang van de klant.”

Spiegel

Aan het slot van zijn betoog benadrukte De Boer dat het Verbond de wetenschap een warm hart toedraagt. "Wij ondersteunen en stimuleren graag kwalitatief hoogwaardig wetenschappelijk onderwijs en onderzoek voor de verzekeringsbedrijfstak." Hij noemde ook de samenwerking met ACIS als een

"mooi voorbeeld", maar ontkwam desondanks niet aan de vraag van een van de aanwezige bezoekers waarom het Verbond eigenlijk leerstoelen ondersteunt en wat het daarvan verwacht? "Wij zijn een grote volwassen bedrijfstak die continu kennis moet opbouwen. Dat is één. Twee is dat een spiegel nodig

is om kennis op te bouwen. Soms is dat fijn, soms niet, maar we moeten het wel willen. En ten slotte is er een aantal thema's dat jaar in jaar uit terugkomt, waaronder imago en het benodigde businessmodel. ACIS staat dus middenin de actualiteit en van hun bevindingen hebben wij nog jarenlang plezier."

Prof. dr. Paul Hilbers, directeur divisie Toezicht Beleid DNB en hoogleraar Nyenrode:

"Wat doet Europa met onze verzekeringen en pensioenen?"

Prof. dr. Paul Hilbers, die de verhinderde Joanne Kellermann als spreker verving, had zijn pijlen gericht op Europa, de besluitvorming in Europa, banken en verzekeraars, maar boven alles sprak hij over harmonisatie. "Dat is wat mij betreft het kernwoord. De grote vraag is wat dat betekent voor onze verzekeraars en ons pensioen? Er is geen land dat zoveel pensioengeld opzij heeft gezet als wij."

Hilbers is vanaf 2009 directeur Toezicht Beleid DNB en daarnaast sinds 2010 deeltijd hoogleraar aan de Business Universiteit Nyenrode. Hij trapte af met een grapje. "Er speelt nu zoveel in Europa, dat ik wel eens gekscherend tegen gasten op mijn kantoor zeg dat ze een jaar te laat zijn en in de verkeerde hoofdstad."

Europese besluitvorming

Zijn betoog was helder. Er komt enorm veel regelgeving uit Europa, zowel voor banken en verzekeraars als voor pen-

sioenfondsen. "De Europese besluitvorming is in volle gang en ik deel de zorgen daarover wel enigszins. Aan de andere kant wil ik graag benadrukken dat Nederland belang heeft bij een gelijk speelveld voor onze financiële instellingen en we bij maatregelen niet over één nacht ijs gaan. Natuurlijk, consultatie is niet hetzelfde als overeenstemming, maar ik kan u verzekeren dat DNB actief participeert in trajecten en wij ons vooral druk maken over werkbare plannen."

Harmonisatie

Hét doel van alle Europese regelgeving, Hilbers benadrukte het keer op keer, is een gezonde financiële sector met geharmoniseerde regels die een stimulans vormen tot grensoverschrijdende activiteiten. "Brussel ziet pensioenfondsen en verzekeraars daarbij soms te veel als hetzelfde, maar het zijn natuurlijk verschillende financiële instellingen met verschillende balansen en bedrijfsmodellen. Net als bij banken en verzekeraars. Wij hechten eraan die verschillen duidelijk te maken. Dé hamvraag op dit moment is voor ons wat er gebeurt ten

aanzien van onze pensioenen. Er is geen land dat ten opzichte van zijn economie zoveel geld (800 miljard) opzij heeft gezet voor zijn pensioen als Nederland. En dus moeten we goed opletten wat Brussel doet. In landen waar het pensioen wat kleiner is, kunnen ze heel creatieve plannen bedenken die voor ons niet goed zijn."

De juiste balans

Opletten is ook geboden als het gaat om Solvency II, meent Hilbers. Hoewel? Hij laat aan het slot van zijn betoog een plaatje zien van prof. Cornelis Campagne, de bedenker van Solvency I, en begint te lachen als hij wijst naar de 'ouderwetse' foto. "U ziet, het werd ook hoog tijd voor Solvency II. Het is erg belangrijk dat verzekeraars zich goed voorbereiden op dit nieuwe risicogebaseerde regime. Wij zijn het niet altijd eens met alle wetenschappelijke modellen, maar vinden het wetenschappelijke debat over de financiële sector en het toezicht daarop zonder meer belangrijk. Daarbij geldt wel dat toezichtbeleid vaak een combinatie is van 'art' en 'science'. En als toezichthouders moeten wij verschillende belangen wegen: ruimte bieden voor ontwikkeling, vernieuwing en ontplooiing, maar tegelijkertijd moeten we goed en effectief toezicht houden. We zijn constant op zoek naar de juiste balans en ik kan u zeggen: dat is een hele uitdaging!"

Emiel Roozen, CFO Delta Lloyd Groep:

“Een klant wil garanties”

Het laatste woord op het mini-symposium was aan de bedrijfstak zelf. Emiel Roozen (CFO Delta Lloyd Groep) had een technische, maar heldere boodschap voor de bezoekers in petto. Volgens hem zijn strategische keuzes noodzakelijk onder het Solvency II-regime. “Een klant wil garanties, maar garanties zijn duur. De vraag rijst wie voor die garanties gaat betalen.”

Roozen ging nadrukkelijk in op Solvency II en zette aan het begin van zijn betoog vraagtekens bij de hoeveelheid werk die dit vraagt. “Wij zijn in 1998 begonnen met Solvency II en zijn nu nog niet klaar. Solvency vereist heel veel van mensen. We zitten midden in een crisis en de regels worden veranderd. Dat is niet makkelijk.”

Ander karakter

Maar hoe lastig het in de praktijk ook kan zijn, Roozen snapt de veranderingen als geen ander. “Het toezicht wordt strenger en verandert van karakter. We stappen over een van op volumegebaseerd systeem naar een risicodragend systeem. Ik snap dat wel. Het is ook goed, want uiteindelijk draait het maar om één ding: we moeten het vertrouwen van de consument terugwinnen.” Die consument heeft vooral behoefte aan zekerheid en daar wringt wat Roozen betreft de schoen wel een beetje.

“Natuurlijk, juist in een crisis hebben mensen behoefte aan zekerheid. Als bedrijfstak kunnen we reclame maken voor een pensioenverzekering tot we een ons wegen, een financiële crisis zet de boel pas echt op scherp. Aan de andere kant, ik kan het niet vaak genoeg zeggen, zijn garanties heel duur onder het Solvency II-regime.”

Marktwaarde

Alles, maar dan ook alles draait om het marktwaarde principe, meent Roozen. “Het marktwaarde principe geldt voor de hele balans van onze bedrijfstak, maar de hamvraag is en blijft natuurlijk hoe je de marktwaarde van een contract bepaalt dat al meer dan twintig jaar loopt en allerlei garanties bevat.” De conclusies van Roozen, die overigens ook kort inging op de lage rente (“ja, het kan nog lager!”) en de ‘dubbele’ vergrijzing (“we worden niet alleen ouder, maar krijgen ook steeds meer ouderen”),

waren duidelijk. “Risicomanagement is essentieel voor verzekeraars. Dat staat buiten kijf. Net zoals het feit dat verzekeraars zekerheid en garanties kunnen verschaffen. Er is momenteel ook veel behoefte aan zekerheid, maar ik vraag me af of de consument wil blijven betalen voor die zekerheid. En we zullen echt een antwoord moeten zien te vinden op de vraag wie risicodragend langetermijnkapitaal gaat verschaffen dat immers economische groei financiert. Verzekeraars hebben daar van oudsher een grote rol in, maar beleggingen met risico vragen erg veel kapitaal onder dit regime!”

Prof. dr. Roger Laeven houdt oratie:

Besmettingsgevaar

Hij is pas 32 jaar en heeft een cv waar je u tegen zegt. Roger Laeven, sinds januari hoogleraar Verzekeringseconomie aan de Universiteit van Amsterdam en verbonden aan ACIS, heeft op 6 september zijn oratie gehouden. Belangrijke les? “De normale wiskundige modellen houden te weinig rekening met financiële schokken!”

De leerstoel die Laeven bekleedt, Risk and Insurance, wordt gesponsord door het Verbond. Directeur Leo De Boer liet zich, meteen na het uitspreken van de inaugurele rede in de aula van de universiteit lovend uit over prof. dr. Laeven. “Hij is 32 jaar en geldt nu al als een expert op het gebied van financieel risicomanagement. Dat is knap!”

Een eenvoudig verhaal

Laeven richt zich met name op het meten, waarderen en aggregeren van verzekerings- en financiële risico's. Een aardige mond vol en dat ontlokte hem om zijn rede ‘Besmettingsgevaar’ af te trappen met een privéanekdote. “Mijn moeder heeft me verzocht vandaag een eenvoudig verhaal te houden. Vroeger

was me dat wel gelukt, zeker in de tijd dat ik nog vaak Urbanus nadeed, maar vandaag? Ik zou zeggen: *just sit back, relax and enjoy your stay.*”

Wet van de grote aantallen

In vogelvlucht ging Laeven door de historie van risico's en verzekeren heen. “In 1691 vertelt Jacob Bernoulli, de eerste toonaangevende wiskundige van de Bernoulli-familie, zijn broertje over de wet van de grote aantallen. Overigens wordt zijn werk (Ars Conjectandi) pas na zijn dood bekend, maar een van de belangrijkste lessen is wel de risico-berekening.”

Fundamentele vragen voor een verzekeraar zijn volgens de hoogleraar dan ook: hoe groot is het risico, hoe kan ik het meten, wat voor prijs kan ik ervoor vragen en hoe moet ik omgaan met de onderlinge afhankelijkheid van die risico's?”

Besmettelijke schokken

Met name met die laatste, de risicofactoren, was Laeven aanbeland bij de kern van zijn oratie: financiële markten staan bloot aan schokken, besmettelijke schokken en de wiskundige modellen die normaal gesproken worden gebruikt voor risicomangement, houden onvoldoende rekening met dat gevaar. Overbodig wellicht om te zeggen, maar volgens Laeven staat besmetting in dit geval gelijk aan infectie. Financiële instellingen zijn in zijn ogen niet altijd even goed beschermd tegen financiële schokken en genereren daardoor mogelijk te veel risico voor het systeem. De klant en de belastingbetaler dragen in dat geval (een deel van) het risico. Aan de andere kant zijn er instellingen die niet genoeg worden beloond voor hun goede risicomangementbeleid en daardoor te veel kostbaar kapitaal moeten aanhouden. Al met al reden genoeg voor Laeven om zich te buigen over betere wiskundige modellen aan de ene kant en een betere economische theorie voor het meten van financiële risico's (inclusief besmettingsgevaar) aan de andere kant.

Nieuwe rekenmodellen

Zo pleit hij onder meer voor counter-cyclische en macroprudentiële aspecten

in de regulering van en het toezicht op financiële instellingen. “De nieuwe rekenmodellen, die dus wel rekening houden met besmettingsgevaar, kunnen daarbij een belangrijke ondersteuning bieden. Als de regulering en het toezicht dan ook nog eens heel transparant worden gemaakt (marktdiscipline), dan kunnen we voorkomen dat er in mindere tijden (te) zware maatregelen worden getroffen”, aldus Laeven, die ook nog specifiek inging op het prudentieel toezicht.

Verzekeraars onderscheiden zich van andere financiële instellingen, zoals banken, door het langetermijnkarakter van hun verplichtingen. En dat roept op zijn minst de vraag op hoe je moet omgaan met financiële schokken in verzekeringsverplichtingen en de daartegenover staande beleggingen, meent Laeven. Dat zeer langetermijnkarakter zou, als het aan hem ligt, een explicietere rol mogen spelen in het toezicht. “Verzekeraars met langetermijnverplichtingen hebben meer tijd om van financiële schokken te herstellen zonder dat de uitkeringen direct in gevaar komen. Dat betekent ook dat verzekeraars, in barre tijden, extra ruimte kan worden gegeven.”

Verzekeraars en pensioen

Aan het slot van zijn oratie ging Laeven

nog kort in op de kansen voor verzekeraars op de pensioenmarkt.

“De Stichting van de Arbeid vindt dat pensioencontracten de reële pensioenambitie centraal moeten stellen, terwijl de consument waarde hecht aan onvoorwaardelijke toezeggingen en garanties. Dat lijkt een dilemma, maar ik (voor)zie juist een uitgelezen kans voor de verzekeringssector om met een nieuw type pensioenverzekering te komen, waarin expliciete, intelligente garanties een belangrijke rol spelen. Een alternatief kan de zogenoemde escalerende garantietoezeggingen zijn, waarbij zowel de pensioenopbouw als de beleggingsstrategie leeftijdsafhankelijk zijn, maar dat is ‘slechts’ één alternatief. Er zijn heel veel verschillende variaties mogelijk en mijn primaire boodschap is dan ook dat hier een kans ligt voor verzekeraars om slimme en aantrekkelijke alternatieven aan te bieden.”

Meer informatie over deze escalerende garantietoezeggingen is te vinden in de ACIS-bundel 'In de wetenschap dat ...', waarin bijdragen uit de wetenschap over de bedrijfseconomische toekomst van de verzekeringssector zijn opgenomen. Nieuwsgierig? Stuur een mail naar a.zwart@verzekeraars.nl.

Onderzoeksorganisatie ACIS

Overzicht van de onderzoeksorganisatie en de omvang van de onderzoekscapaciteit binnen het Amsterdam Centre for Insurance Studies

Directie

prof. dr. M.L. Hendrikse (UvA/OU)	Verzekeringsrecht
-----------------------------------	-------------------

Staf

dr. F. de Jong (onderzoeksmanager/UvA)	(Intermediaire) distributie, maatschappelijk verantwoord verzekeren
--	---

Hoogleraren

prof. dr. D. Busch (RUG)	Financieel- en verzekeringsrecht/ toezichtvraagstukken
mw. prof. dr. O. Cherednychenko (RUG)	Juridische Toezichtvraagstukken
prof. dr. M.A. Clarke (University of Cambridge/St. John's College)	General – non-marine
prof. dr. H. Cousy (Katholieke Universiteit Leuven)	Verzekeringsrecht in brede zin
mw. prof. dr. A.L.H. Ernes (OU/ Maastricht University)	Dogmatiek civiel- en handelsrecht
prof. dr. M. Goovaerts (KU Leuven, België/UvA)	Actuariaat
prof. dr. H. Heiss (Universität Zürich, Zwitserland)	Verzekeringsrecht in brede zin
prof. dr. P.L.C. Hilbers (Nyenrode)	Toezichtbeleid Financiële Instellingen
prof. dr. Ph. de Jong (UvA)	Economie van de sociale zekerheid
prof. dr. R. Kaas (UvA)	Schadeactuariaat en actuariële statistiek
prof. dr. W.M.A. Kalkman (UvA)	Levensverzekeringsrecht
prof. dr. H. Keuzenkamp (UvA)	Verzekeringseconomie
prof. dr. K.H.W. Knot (RUG)	Geld- en bankwezen
prof. dr. J. Koelewijn (Nyenrode)	Corporate Finance; Corporate Governance
prof. dr. R.J.A. Laeven (UvA)	Verzekeringseconomie
prof. dr. W.F. van Raaij (UvT)	Behavioral finance, financieel-economisch gedrag van consumenten/beleggers/ondernemers, heuristieken, w.o. mental accounting en dispositie-effect, sparen/pensioenen, (marketing)communicatie over financiën
prof. dr. J.L.A. van Rijckevorsel (UvA)	Verzekeringsstatistiek
prof. dr. J.G.J. Rinkes (OU/Maastricht University)	Contractenrecht polisrecht verzekeringsrecht algemeen financieel recht consumentenrecht w.o. oneerlijke handelspraktijken burgerlijk recht (algemeen) en vergelijkend en europees verzekeringsrecht
prof. dr. A.E. Ronner (UvA)	Enterprise risk management
prof. dr. ir. T.F.E. Tjong Tjin Tai (UvT)	Zorgplicht en aansprakelijkheid
prof. dr. ir. M.H. Vellekoop (UvA)	Asset Pricing – Derivatives – Life Insurance – Longevity – Stochastic Processes
prof. dr. J.B. Wezeman (RUG)	Verzekeringsrecht
prof. dr. R.M. Wibier (UvT)	Privaatrecht, eigendomsrecht en financieel recht

Hoofdonderzoeker

dr. G.J.P. de Vries (UvA)	Algemene privaatrechtelijke leerstukken en verzekeringsrecht
---------------------------	--

Onderzoekers

mw. dr. K. Antonio (UvA)	Actuariaat
--------------------------	------------

mw. dr. J. Cui (UvA)	Actuarieat
dr. R. Doff (UvA)	Enterprise risk management
dr. D.M.A. Gerdes (UvA)	Beleggingsverzekeringen
mr. dr. C.J. de Jong (OU)	Juridische positie en aansprakelijkheid assurantietussenpersoon
dr. F. de Jong (UvA)	(Intermediaire) distributie, maatschappelijk verantwoord verzekeren
dr. P.M. Leerink (OU)	Schorsing van de dekking, premiebetaling en premierestitutie, delcrederebeding
dr. N.J. Margetson (UvA)	Schadeverzekeringsrecht, eigen gebrek transportverzekering
mw. L. Merrett (MA University of Cambridge/ Trinity College)	Private international law in insurance
dr. J.B. Schuurmans (UvT)	Industrialisatie van financieel adviesprocessen
dr. F. Stadermann (OU)	Schaderegeling in verzekeringsrecht, aov
mw. dr. A.J. Vlam (EUR)	Consumentengedrag en adviesproces financiële producten
mw. dr. R.M. Vriesendorp-van Seumeren (UvA)	Juridische positie tussenpersonen
dr. E.J. Wervelman (UU)	Verzekeringsrecht, gezondheidsrecht en aansprakelijkheidsrecht. Meer specifiek op de particuliere arbeidsongeschiktheids-verzekering en vraagstukken rondom medische aansprakelijkheid
dr. W.J. Willemse (UvA)	Prudentieel toezicht
Promovendi	
mw. mr. drs. H.M.B. Brouwer (UvA)	Eigen gebrek, transportverzekering
mr. K. Engel (OU)	Precontractuele mededelingsplicht bij het aangaan van verzekeringen
mr. D.P.C.M. Hellegers (OU)	Geschillenbeslechting, Kifid
drs. M.J.J. Janssen (UvA)	Actuarieat
mw. A.S. Joseph (UvA)	Actuarieat
mr. J. Klijn (OU)	Arbidsongeschiktheid – Sociale verzekeringen – Verzekeringsgeneeskunde – Grond & Persoonlijkheidsrechten
mr. A.A. Mahmoud (UvA)	Subrogatie
mw. mr. F.H.E. van der Moolen (OU)	Samenloop van schadeverzekeringen
mr. H.P.D. den Teuling (UvA)	Schadeverzekeringsrecht
mw. mr. K. van der Touw (OU)	Zorgverzekeringsrecht
drs. F.J. de Weert (UvA)	Toezicht & Finance
mr. P. van Zwieten (OU)	Subrogatie

Samenstelling en productie: afdeling Dienstverlening & Informatie

Voor meer informatie over de inhoud van deze InfoPlus:

Luuk van der Scheer, telefoon: 070 – 3338696, e-mail: l.vd.scheer@verzekeraars.nl